

76/ Göteborgs Museum
22 Arkeologiska avdelningen
Jfr 86⁴/22, 90/22

Vallda sockens fornminnen n:r 137.

Gravfält.

Halland.

Fjäre h:d.

Vallda s:n.

Gustafsbergs hgd.

Göteborgs stadsmuseum
Arkeologisk arkivrapport

Nr 1922:4

Jfr 86^b/22
90/22

Vallda sockens fornminnen n:r 137.

Gravfält.

Halland.

Fjäre h:d.

Vallda s:n.

Gustafsbergs hgd.

Text.

Avskrift ur D:r Georg F.L. Sarauws dagbok.

Vallda. Gustafsberg.

Järnålders gravfält på herrgården Gustafsbergs ägor, Vallda socken,
Fjäre h:d, Halland.

Gravfältet är beläget vid hörnet mellan landsvägen (öster ut från Vallda kyrka) och avtagsvägen till Gustafsberg, söder om detta hörn, ungef. 100-150 m. NO om Vallda kyrka. Kartan fel.

Platsen är krönet av samma grusås eller grusbacke, varpå kyrkan är belägen; marken är 1922 klöver- eller gräsvall (icke äng!), länge odlad. På topografiska kartan är utsatt här sista 6-an i höjdsiffran 164. 6 (kyrkan).

Ägaren av Gustafsberg hr Axel Andersson har upplyst att i större delen av det nu tillkastade grustaget närmast vägen lär inga gravar hava hittats, men vid mitten av den nu öppenstående delen av grustaget hade träffats 2 urnor (hos postmästaren). Vid sv. hörnet av grustaget hade nyligen träffats en grav, grav 1, den av antikvarien d:r T. J:son Arne vid hans besiktning av platsen iakttaga.

Här hade stått en urna med brända ben och kol, täckt av en flat sten, Stenen, som ännu låg på marken, var 25-30 cm i tvärmått, kanten avrundat tillhuggen, stenen 8 cm tjock.

Undersökning av platsen enl. riksantikvariens anmodan företogs av intendenten Sarauw, Göteborg, i dagarna 19-25 september 1922.

Omslutande grustagets sv. del (hörn) anlades ett undersökningsfält begränsat av raka linjer: 20 m långt i västra sidan i rätt N-S (från mitten av gårdsgården, som begränsar landsvägens södra sida, 25 m) och 12 m brett i rätt Ö-V söder om grustaget.

Från denna ram till grustagets oregelbundna kant genomgrävdes markens mylleskikt ned till alven, gruset. Myllan var omkring 25 cm tjock, vid västra kanten av utgrävningen 30 cm, närmast landsvägen ända till 50 cm tjock över gruset.

I grustagets igenfyllda del, ungefär vid ? och ? hade hittats 2 urnor, som i mycket starkt krossat tillstånd och defekta tillvaratagits av postmästaren Pettersson, Vallda, för Norra Hallands bygdemuseum i Kungsbacka räkning. Vid den ena urnan, som herr P. ~~före~~

Grav 1.

Vid grustagets västra kant hade antikvarien Arne - ovisst med ledning av vilken uppgift - observerat en grav, vari en krossad urna med brända ben. Huruvida detta fynd medtagits till Statens hist. Museum är icke upplyst, men får väl antagas såsom mest troligt. Vid min ankomst återstod ännu en tydlig rest av denna grav. Myllan var 30 cm tjock, under densamma framträdde i gruset en kolgrop (fläck), svart, 58 cm vid och intill 58 cm djup under ytan, sålunda 28 cm djupt urgröpt i gruset. Kolfläcken, brandgropen, grytformad, var till större delen tömd. Numera hittades här inga fornsaker.

En ~~eter~~ sten hade legat över urnan (jfr ovan)

Vid undersökningen nu hittades intet annat än en bit kol av björk.

Nära härvid hittades en skrapa av flinta i myllan.

Grav 2.

6.5 m NNO om grav 1 var kantens mylleskikt intill 45 cm tjockt sålunda räckande litet djupare ner än på ömse sidor. Även låg här i myllan en bit träkol. Detta kunde tyda på, att en brandgrop funnits omedelbart utanför stället, fastän nu bortgrävd. I uppkastad jord framför platsen i fråga hittades en del mindre skärvor av ett litet lerkärl, som sannolikt stått i denna brandgrop, begagnat såsom urna. Dock funnos här inga brända ben.

Grav 3.

12-15 m norr om "begravningspunkten" (0.0) fick utgrävningen på en sträcka av 3 m utvidgas 0.5 m åt väster för att frilägga en grav, som vid undersökningen anträffats i västväggen.

30 cm under markytan började träkol visa sig i myllans nedre del och i samma djup översidan av en flat sten 45 cm l. i N-S (på avståndet 13.40-13.85 från 0.0), 0.40 m i Ö-V, 0.55 m på längsta leden. Stenen räckte endast med ett hörn in i huvudutgrävningsväggen.

Under stenen, som var 15 cm tjock, och utanför densamma var jorden svart, blandad med träkol i en brandgrop, som vid alvens, grusets yta mätte 0.75 m i tvärmått. Stenen räckte 13 cm ned i brandgropen.

Denna var 15 cm djup, men vid östra sidan var ett mindre hål grävt djupare ned, 35 cm i tvärmått ovan, 15 cm djupt. Här stod en

4.

urna, täckt av en liten sten, 17 cm i tvärmått, 4 cm tjock, som ramlat ner i urnan, sedan densammas kant intryckts ner på brända ben i urnan. Utanför urnan inga brända ben, men mycket kol (stybb). Urnan 20 cm vid över buken, krossad, hade ett öra vänt åt NO; den stod upprätt på gropens botten. Godset mycket skört. Endast få brända ben.

Grav 4.

Omedelbart intill och norr om grav 3 framträdde en annan brandgrop, grav 4. Kolfläcken var vid grusets yta 65 cm i tvärmått. Den innehöll brända ben och var 13 cm djup. I brandgropen stod en liten urna, fylld med brända ben, som även tillsammans med kolbitar lågo utanför urnan i gropen. Urnan var alldeles genomsprucken och krossad, 20 cm vid, c:a 15 cm hög. Den stod vid gropens östra sida, 20 cm under alvens yta med sin botten.

Grav 5.

1.4 m SO om grav 3 träffades en grav 5 bestående av en urna med brända ben, ovanpå krossad, utan taksten och utan (kolhaltig) brandgrop, endast ned-satt i gruset, nående upp i myllans nedre del. Bland många av benen, uppkastade med myllan, låg en spik av järn, möjligen hörande hit (?). Stjälken av spiken böjd under huvudet. Urnan krossad, antagligen sönderfrusen eller sönderskuren av plogen, var över buken av den nedre delen, som stod kvar, upprätt i gruset, 25 cm vid, hade sålunda varit ganska stor. Urnan hade nedsatts 12 cm ned i alven. Inga kol bland benen; inga ben eller kol utanför urnan.

Då denna antagligen varit ganska hög och endast 12 cm av höjden varit sänkt i alven, kommer resten av höjden på mylleskiktet, som här var 45 cm tjockt. Det är då möjligt, att övre delen av urnan bortskurits av plogen, som säkerligen gått här under årtusenden samt att en taksten över urnan avlägsnats vid odlingen. Vid odling lär en mängd ~~stenar~~ ha här upptagits ur åkern, vilka torde ligga i gårdesgården.

Grav 6.

Just i botten av mylleskiktet, 30 cm under ytan, framträdde en liten kolfläck med brända ben, 40 cm i tvärmått. 5.7 m norr om pkt 0.0, omedelbart vid västväggen.

De brända benen lågo packade inom en kretsrund fläck, 30 cm i tvärmått, vilken torde beteckna ett träkärl, som upplösts.

Benen voro icke täckta av någon sten; benskiktet var endast

6 cm tjockt. Förmodan om träkärl bekräftades av förekomsten av en kittremsa: vid botten i kanten av kärlet lågo bitar av kitt.

Träkärllet har då varit 30 cm vitt och (minst) 6 cm högt, med flat botten.

Grav 7.

Vid 6.0 m åt N, 1.4 m åt öster från 0.0 träffades en grav 7, liknande grav 6, dock utan kol och kolfläck.

Benfläcken, 30 cm i tvärmått, kretsarund. Vid kanten kitt vid botten, men kransen var här endast 15 cm i tvärmått. Detta träkärl måste sålunda ha varit skålformat, vitt ovan, avsmalnande neråt.

Grav 8.

En mycket liten fläck nederst i myllan ovanpå gruset med några få bitar brända ben och litet kol. Inget kärl av lera eller trä. Fläcken 13 cm i tvärmått, 5 cm tjock.

Grav 9.

Omedelbart vid östra väggen av det jordblock mellan 8 och 12 m med storlek $4 \times 4 = 16$ m träffades en brandgrop, som ovan mätte 45 cm. Här stod en urna med brända ben. Många brända ben lågo utanför urnan i brandgropen. Denna var icke täckt av någon sten med mindre plögen röjt bort stenen ävensom urnans övre del.

Kvar stod endast nedre delen av en urna med avriven överdel och genomsprucken. ~~Urnans~~ Övre vidd 25 cm.

Myllan här 30 cm tjock.

Urnans botten stod endast 10 cm under alvens yta, sålunda 40 cm under markytan.

I ingen av gravarna förekom gravgods.

Ägaren av Gustafsberg herr Axel Andersson har telefon :
Norrby-Vallda 13 A.

Berättelse sänd till Riksantikvarien den 9/10 1922. Diar. 89/22.

Fot. 5. 457. D1543
Landskap. Grustaget i förgrunden igenfyllt, t. h. öppet. Arbetet pågår här. I bakgrunden kyrkan. Sett från ÖNO.
G. Parauw foto.

Fot. 1. 458. D1544
Gruslag. Mitt i bilden brandgropen grav 1, mörkt hål i profilen. På marken stenen, som täckt urnan, liggande över hålet. I bakgrunden kyrkan. Sett från NO.

Järnålders gravfält på herrgården Gustafsbergs ägor,
Vallda s.n. Fjäre h.d. Halland.

Undersökt 1922
G. Parauw foto.

Fot. 2.

Grav 1. Mitt i bilden brandgroven lömd, däröver hak-
stenen på gräset. I bakgrunden gårdsgård vid lands-
vägen. Sett från SÖ.

457.

D1545

Järnålders gravfält på herrgården Gustafsbergs
ägor, Vållda s.m., Fjäre h.d., Halland.

Undersökt 1922.

G. Larsson foto.

6/22, 90/22

Halland.

Fjäre h:d.

Vallda s:n.

Gustafsbergs herrgård.

*Två urnor från gravfält vid Gustafsberg, Vallda s:n.
Föromersk järnålder.*

*Foto. Norra Hallands bygdemuseum.
Kungälv.*

Fot. 3.
Grav 4 åt höger med brända ben. År 1888 bed-
vid grav 3 bred en stor sten. Breda från
brändgropar, utskade i alven. Sitt från 1888.

453. 01546

Fot. 4.
Grav 4 och 3 bredvid varandra; brändgroparna
finns i botten under med brända ben.
På gräset den stora stenen, som ligger över brändgropen och en
likn, kolniskad sten, som ligger över urnan. Sitt från 1888.

456. 01547

Färdalens gravfält på Gustafsbergs ägor, Vallda s:n, Gjäre h.d. Halland.
Undersökt 1922. G. Larsson f.k.

76/22

Fotografier. D1543-47
N:o 454-456.

Järnålders gravfält vid

Gustafsberg.

Gustafsbergs hgd., Vallda s.m., Fjäre h.d., Halland.

Undersökt 1922.

454.
D1545

Gustafsbergs hgd, Vallda s.m, Fjäre h.d, Halland. 1922

453.
D1544

Gustafsbergs hgd, Vallda s.m, Fjäre h.d, Halland. 1922.

452.

D1543

Ensläpbergs lög, Vallda s. n, Fjäre h. d, Halland. 1922.